

Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch

František ŠVANTNER

Bibliografický leták pri príležitosti 100. výročia

František Švantner sa narodil 29. januára 1912 v Bystrej, ktorá je časťou Mýta pod Ďumbierom v rodine železiarskeho robotníka. Jeho otec bol politicky a umelecky činný ako richtár a hudobník. Švantner po základnej škole absolvoval v rokoch 1924-1928 meštiansku školu v Podbrezovej. V rokoch 1928-1933 zmaturoval na učiteľskom ústave v Banskej Bystrici a až do roku 1940 pracoval ako správca a učiteľ v Mýte pod Ďumbierom. Už tu začal prejavovať vášnivý vzťah k literatúre, zahraničným i slovenským literátom a venoval sa aj hudbe, hlavne hre na husle. Po roku 1940 pôsobil ako odborný učiteľ na meštianke v Podbrezovej a po skončení 2. svetovej vojny sa presťahoval do Novej Bane, kde opäť pracoval ako učiteľ. V tomto období sa oženil s Máriou Kobániovou, s ktorou mal dvoch synov Juraja a Michala. V roku 1947-1950 bol ako spisovateľ referentom Matice slovenskej a potom bol vymenovaný za riaditeľa školy v Hronove pri Banskej Bystrici. Stal sa členom Literárnej a umeleckej besedy slovenskej, vedúcim Tvorivého filmového kolektívu v Banskej Bystrici a krátko pred smrťou bol aj osvetovým inšpektorom. Zomrel 13. októbra 1950 v Prahe po krátkej, ale zákernej chorobe.

Autorovou literárnou prvotinou bola poviedka **Výpoveď** uverejnená v časopise Svojeť, ktorú uverejnil pod pseudonymom **Fraňo Bystran**. Témou poviedky bol sociálno-kritický status prepustených robotníkov v železniarňach v Podbrezovej. V období rokov 1936-40 vydával postupne krátke poviedky napr. v časopise Prameň uverejnil poviedku **Jarmočná anekdota o zlatom krížiku**, neskoršie to boli novely **Dve doby**, **Prvý sneh**, **Rozprávajú každému** a poviedka **Suky**. V týchto dielkach sa inšpiroval prírodou, hudbou a a maľbami, ktoré boli jeho obľúbenou tvorivou inšpiráciou. V roku 1940-41 mu vyšli v Slovenských pohľadoch poviedky **Stretnutie**, **Aťka**, **Horiaci vrch** a **Malka**, ktorá bola sfilmovaná.

Kniha **Malka** je vlastne zbierkou ôsmych noviel, kde je psychika života jednotlivcov a ich konanie prepletené prírodným prostredím. Dielka sú

prepojené mystikou, fantastikou, horalskými motívmi, tajomnosťou a prítomnosťou smrti. Ďalším pokračovaním v lyricko-baladickéj línii je román **Nevesta hôľ**, ktorý je vlastne vrcholným prejavom slovenského naturizmu a lyrizmu. Základom deja je hľadanie prekážky v láske medzi lesníkom Liborom a dievčaťom z hôr Zunou, ktorou však nie je žiadny konkrétny protivník, ale mýticky poňatá príroda a jeho vlastné hlboké psychické myslenie. Román bol v roku 1971 sfilmovaný Slovenskou televíziou.

V ďalšej tvorbe Švantner literárne prepriaha z lyricko-baladickéj tvorby do širšej epickéj línii. V roku 1947 reagoval na tému SNP a 2. svetovej vojny v prózach **Dáma, Sedliak, Kňaz, List a Ľudská hra**.

V rokoch 1947-48 začal a ďalej rozvíjal tvorbu na svojom najrozsiahlejšom diele **Život bez konca**, ktorý sa odohráva v období rokov 1894-1934, čiže zachytáva obdobie monarchie, svetovej vojny a ČSR. Hlavná postava Paulína tu prežíva postupne detstvo, dospievanie a dospelosť, dej je koncipovaný do prostredia dediny, mestečka a veľkomesta. Paulína sa ocitá v prostredí dvoch dominantných mužských postáv Tóna a Alpára. Osudovým sa jej stáva temný a démonický Alpár, ktorý v závere hynie. Tento román je vlastne sociálno-kritickou sondou do života vtedajších širokých más a rôznorodých ľudských pováh, psychologických charakterov a je podfarbený humoristickým a satirickým podtónom. Hlavná postava Paulínka prechádza idylickým detstvom cez prvé citové skúsenosti až k ťažkým životným krízam. Hlavnou myšlienkou je predstava života ako večne plynúceho a obnovujúceho sa prúdu medzi životom a smrťou, v stálom konflikte sociálnych a biologických sfér. Kniha bola upravená a oficiálne vydaná v roku 1956 a sfilmovaná v roku 1983 ako trojdielny seriál.

V roku 1976 vyšli Švantnerove príležitostné úvahy o umení a živote a portréty umelcov v diele **Vybrané spisy**.

Švantnerovo literárne dielo je pozoruhodné svojou jazykovou zrelosťou, skvelými psychologickými charakteristikami postáv, večným bojom dobra

a zla, lásky a nenávisti s výrazným využitím prírodných a folklórnych motívov. Františka Švantnera možno charakterizovať ako romantika, modernistu, postmodernistu, ale jeho tvorba sa stala vrcholným prejavom slovenského literárneho naturizmu. V širšom meradle bol predstaviteľom slovenskej modernistickej prózy 20. stor.

Tento bibliografický leták vydáva Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch pri príležitosti 100. výročia narodenia autora. Obsahuje abecedne radené, neanotované záznamy o knihách F. Švantnera, ktoré sa nachádzajú vo fondoch KAB, knihách o ňom a použítú literatúru.

ZÁZNAMOVÁ ČASŤ

Knihy F. Švantnera:

Dáma / František Švantner. - 1. vyd. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1966. - 196 s. ; 20 cm. - (Nová komorná knižnica, 46. zv.).

Horiaci vrch / František Švantner. - 1. vyd. - Bratislava : Tatran, 1971. - 216 s. ; 17 cm. - (Čítanie študujúcej mládeže, Zv. 28).

Malka / František Švantner. - 1. vyd. - Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965. - 261 s. ; 20 cm. - (Hviezdoslavova knižnica, Zv. 110).

Malka a Nevesta hôľ / František Švantner. - 2. vyd. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1962. - 313 s. ; 20 cm.

Nevesta hôľ a iné prózy / František Švantner. - 1. vyd. - Bratislava : Kalligram, 2007. - 632 s. ; 20 cm. - (Knižnica slovenskej literatúry, Zv. 12). - ISBN 978-80-7149-994-7.

Nevesta hôľ a iné prózy / František Švantner. - [1. vyd.]. - Bratislava : PERFEKT, 2001. - 193 s. ; 20 cm. - (Najkrajšie diela slovenskej literatúry, Zv.4). - ISBN 80-8046-191-0.

Nevesta hôľ / František Švantner ; ilustrovala Viera Bombová. - 1. vyd. - Bratislava : Tatran, 1973. - 291 s. ; 14 cm. - (Kvety, zv. 53).

Novely I = Výpoveď / František Švantner. - 1. vyd. - Bratislava : Tatran, 1979. - 611 s. ; 20 cm. - (Zlatý fond slovenskej literatúry, Zv. 34).

Život bez konca / František Švantner ; doslov napísal Milan Šútovec, ilustrácie Vojtech Kolenčík. - 7. vyd. - Bratislava : Tatran, 1986. - 516 s. ; 24 cm. - (Hviezdoslavova knižnica, 293 s.).

Život bez konca / František Švantner. - 4. vyd. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1969. - 798 s. ; 20 cm. - (SPKK, zv. 234).

Život bez konca / František Švantner. - 3. vyd. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1963. - 728 s. ; 20 cm. - (Pôvodná próza).

A havasok menyasszonya / František Švantner ; zo slovenského originálu ... preložil Bábi Tibor. - 1. vyd. - Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965. - 394 s. ; 20 cm.

Arcchal a harmatban / František Švantner ; zo slovenského originálu ... preložili Tibor Bábi ... [et al.]. - 1. vyd. - Bratislava?Budapest : Madách Kiadó?Európa Könyvkiadó, 1986. - 282 s. ; 17 cm. - ISBN 963-07-3766-3.

Knihy o ňom:

Baladická próza Františka Švantnera / Ján Števček. - Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1962. - 215 s. ; 21 cm.

Romány a mýty / Milan Šútovec. - Bratislava : Tatran, 1982. - 270 s. ; 17 cm. - (Edícia Interpretácie, zväzok 13.).

Použitá literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. zv. 2 / ENCYKLOPÉDIA. - Bratislava : Obzor, 1984. - 536 s. ; 25 cm.

Slovník slovenských spisovateľov 20.storočia / Augustín Maťovčík ... [et.al.]. - [1. vyd.]. - Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov, 2001. - 527 s. ; 24 cm. - ISBN 80-8061-122-X.

Slovník slovenských spisovateľov / Valér Mikula ... [et al.]. - 2. vyd. - Bratislava : Kalligram-Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005. - 651 s. ; 21 cm. - (Knižnica slovenskej literatúry). - ISBN 80-7149-801-7

Školský lexikón slovenských spisovateľov / Imrich Belluš. - 1. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - 288 s. : CD ; 23 cm. - ISBN 978-80-07-01819-8.

Názov: František Švantner - bibliografický leták pri príležitosti

100. výročia narodenia autora

Zostavil: Vojtech GOTTGEISEL - RK KAB NZ

Zodpovedná: Mgr. Ľubica ČERVENÁ - riaditeľka KAB NZ

Vydala: Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch - Rodinná

Knižnica

Termín: apríl 2012

Náklad: 20 ks

Tlač: KAB NZ